INITIATIEFVOORSTEL (artikel 36 RvO)
(plaatsing op de eerstvolgende agenda tenzij schriftelijk oproep hiervan reeds is verzonden)

gemeente TEYLINGEN

Van (naam raadslid)	Milan Schenk (FVD)
Aan	De voorzitter
Onderwerp:	Referendumverordening Teylingen 2024
Ingediend d.d.	14-12-2023
Datum doorgezonden aan college/overige raadsleden door griffie:	14-12-2023

Inhoud initiatief voorstel

Wat ligt er voor?

Forum voor Democratie staat voor een eerlijke en directe democratie. Een democratie waarin inwoners écht de baas zijn en waarin inwoners, ondanks dat de gemeenteraad voor vier jaar verkozen is, nog steeds directe invloed uit kunnen oefenen op hetgeen dat in de raadszaal besloten wordt. Een instrument dat hierin bij uitstek voorziet is het referendum. In Teylingen bestaat sinds december 2008 de mogelijkheid tot het organiseren van een raadgevend referendum, dit betreft een referendum op initiatief van inwoners. Middels dit initiatiefvoorstel stelt de fractie van Forum voor Democratie voor tot het invoeren van de mogelijkheid tot zowel een raadgevend als een raadplegend referendum. Dit met de motivering dat de stem van de inwoner van Teylingen in een bepaalde, grote kwestie horen makkelijker moet worden. Het voorstel aan de raad is om de huidige raadplegende referendumverordening[1] te vervangen voor een nieuwe referendumverordening. Middels deze nieuwe verordening zal het vanaf heden mogelijk zijn om op zowel initiatief van kiesgerechtigden als op initiatief van de raad een referendum te organiseren en te houden.

De nieuwe referendumverordening, genaamd referendumverordening Teylingen 2024, is gemaakt met behulp van de Nieuwe VNG Model Referendumverordening uit 2019.[2]

Wat is een referendum?

Een referendum is een volksstemming over een bepaalde politieke kwestie en daarmee een vorm van burgerparticipatie. Er bestaan uiteraard ook andere, minder ingrijpende vormen van burgerparticipatie, zoals opiniepeilingen, burgerpanels of het recht van burgerinitiatief. Het kenmerk van een referendum is dat het gaat om een stemming over een bepaalde zaak waarbij deze stemming verloopt via vooraf vastgestelde normen en dat het gaat om een geheime en controleerbare stemming.

Op dit moment is er geen wettelijke grondslag voor een bindend referendum op lokaal niveau. Zodoende zal een referendum altijd raadgevend of raadplegend zijn, dat betekent niet-bindend. De leden stemmen zonder last, zo bepaald artikel 129, lid 6 uit de Grondwet. De gemeenteraad van Teylingen neemt zodoende altijd de uiteindelijke beslissing over het voorstel dat per referendum heeft voorgelegen.

[1] Raadplegende referendumverordening (overheid.nl)
[2] Nieuwe VNG Model Referendumverordening | VNG

Voor- en nadelen referenda

Door voorstanders wordt het referendum gezien als een aanvulling op en verbetering van de representatieve democratie. Burgers hebben niet alleen bij de verkiezingen, maar ook bij tussentijdse referenda invloed op het (lokale) bestuur en krijgen daarmee de mogelijkheid zich middels een officiële stemming uit te spreken over een voorstel. Dit versterkt de binding en het vertrouwen tussen het bestuur en de kiezer. Echter wordt het referendum door tegenstanders gezien als een aantasting van de representatieve democratie. In dit stelsel stelt de kiezer immers de volksvertegenwoordiging aan die geacht wordt een zorgvuldige belangenafweging te maken over voorstellen.

De fractie van Forum voor Democratie acht het mogelijk maken van raadplegende referenda in Teylingen als zeer noodzakelijk, omdat het de drempel tot het organiseren van een referendum verlaagd. Het aantal handtekeningen (minimaal 10% van de kiesgerechtigden) dat nu nodig is voor het organiseren van een raadgevend referendum vormt een barrière en vereist enorme inspanning van inwoners. Deze variant blijft wel mogelijk, maar met de optie tot een raadplegend referendum krijgt ook de raad de bevoegdheid om een referendum te organiseren. Het vertrouwen in de politiek en in politici is tot een dieptepunt gekomen en daarom is het juist nu noodzakelijk om het organiseren van een directe volksinmenging te vergemakkelijken. Het vormt een (deel van de) oplossing voor problemen die we zien, zoals inwoners die zich niet gehoord voelen door de politiek of een gemeenteraadskeuze die totaal niet overeenkomt met het oordeel van de inwoner en daarmee niet representatief is.

Inwoners kunnen zich één keer per vier jaar uitspreken middels het kiezen van een nieuwe gemeenteraad. Kiezers baseren hun mening logischerwijs op plannen die een bepaalde partij heeft en heeft opgenomen in een verkiezingsprogramma. Echter is een periode van vier jaar een periode waarin ontzettend veel kan gebeuren. Zo kunnen er onverwacht grote kwesties opspelen waar nog geen fractie zich eerder over heeft uitgesproken en dus ook geen kiezer ooit voor gestemd heeft. Ook in dergelijke situaties vormt het referendum een uitstekend middel om de kiezer zich uit te laten spreken. Zoals vermeld bestaat de optie tot een referendum al, maar ziet het voorliggende voorstel erop toe dat ook de raad kan besluiten tot het organiseren van een referendum, in plaats van dat dit enkel mogelijk is op initiatief van de kiezer.

Verschil tussen raadplegend en raadgevend referendum

Het verschil tussen een raadplegend en raadgevend referendum is gelegen in de initiatiefnemer tot het organiseren van het referendum. Een raadplegend referendum wordt gehouden op initiatief van de raad, terwijl een raadgevend referendum op initiatief van de inwoner georganiseerd wordt. De benamingen spreken eigenlijk voor zich. Bij een raadplegend referendum wordt er raad gepleegd/gevraagd bij de kiezer. Bij een raadgevend referendum wordt er vanuit de kiezer raad gegeven aan de gemeenteraad.

In artikel 1a van de huidige geldende referendumverordening voor de gemeente Teylingen is een referendum gedefinieerd als “een raadgevende volksstemming waarbij de kiesgerechtigden zich uitspreken over een door de raad te nemen besluit”. Uit deze definitie blijkt dat momenteel een raadplegend referendum niet tot de mogelijkheden behoort. Echter is de benaming wel ‘raadplegende referendumverordening’. Voorschriften en de wetstechnische informatie bevatten geen verklaring hiervoor en ook bevat de verordening geen toelichting. Uit de publicatie is daarom geen verklaring te reconstrueren. Derhalve is het meest voor de hand liggend dat er sprake is van een kennelijke verschrijving en de benaming van de huidige verordening dus niet klopt. Dit blijkt ook uit beantwoording op technische vragen van de FVD-fractie hierover.

Waarover kan een referendum gehouden worden?

Een referendum moet gaan om voorstellen die aan de raad zijn voorgelegd en op de agenda van de raad zijn opgenomen. In de voorgestelde nieuwe verordening staat duidelijk aangegeven welke raadsvoorstellen zijn uitgezonderd van de mogelijkheid tot een referendum. Dit zijn bijvoorbeeld individuele kwesties zoals benoemingen, ontslagen en schorsingen, het vaststellen van de gemeentelijke begroting en jaarrekening, het vaststellen van gemeentelijke tarieven en belastingen en besluiten waarover een eerder referendum is gehouden of kon worden gehouden.

Kosten

Op basis van eerdere rapporten worden de kosten voor een referendum geraamd op 1,76 euro per inwoner (prijspeil 2016). Teylingen kende bij de laatste verkiezingen voor de gemeenteraad 30.181 kiesgerechtigden. Als gekeken wordt naar landelijke referenda dan bedroegen de kosten van het in 2016 gehouden referendum over het associatieverdrag met de Oekraïne voor Teylingen 50.000 euro.

Het is natuurlijk mogelijk dat de kosten van een lokaal referendum, raadplegend of raadgevend, hoger uitpakken. Zo kunnen er bijvoorbeeld extra kosten zitten in het organiseren van voorlichting of het openhouden van gemeentelijke balies voor registratie van de handtekeningen wanneer het gaat om een raadgevend referendum. De fase van het inleidend en definitief verzoek, inclusief de controle van de handtekeningen, kosten nu eenmaal veel menskracht. Daarnaast kan ook gekozen worden voor subsidies aan betrokken maatschappelijke organisaties of inwoners voor promotie en voorlichting. Qua organisatie sluit een referendum verder aan bij de organisatie van verkiezingen. Soms is het mogelijk dat referenda gehouden worden op een dag van verkiezingen, wanneer deze binnen 5 maanden na het besluit tot het houden van een referendum volgen. Dergelijke 'koppelkansen' kunnen de (organisatie)kosten van een referendum wat verlagen.

Nieuwe referendumverordening

De huidige referendumverordening kent dus alleen de variant waarbij de kiesgerechtigden het initiatief nemen. Om tevens de raadplegende variant in te voeren, zal de huidige referendumverordening moeten worden gewijzigd of zal een geheel nieuwe verordening moeten worden vastgesteld. Met het voorliggende initiatiefvoorstel wordt gekozen voor het intrekken van de huidige referendumverordening en een nieuwe vast te stellen. Echter spreekt het voor zich dat veel van in de huidige verordening vastgestelde elementen weer terugkomen in de nieuwe, voorliggende referendumverordening.

Een grote verandering in de nieuwe referendumverordening ten opzichte van de huidige referendumverordening is het instellen van een referendumcommissie. Deze zal zoals vermeld in de verordening gaan bestaan uit drie tot vijf leden. De VNG acht het instellen van een referendumcommissie noodzakelijk om de onafhankelijkheid van het proces te waarborgen en zegt hierover het volgende: "In het geval er een referendum wordt gehouden is het raadzaam dat er een referendumcommissie wordt ingesteld. Het onderwerp wat ten grondslag ligt aan het referenduminitiatief is doorgaans politiek gevoelig. Burgers zijn van mening dat de raad gecorrigeerd dient te worden. Maar het is wel de gemeente die het referendum en de voorlichting organiseert. Een 'pettenprobleem' komt in de praktijk bij referenda vaak voor. Een onafhankelijke referendumcommissie kan dan de neutrale derde partij zijn die toeziet op de organisatie en uitvoering van het referendum."

Een andere verandering is het schrappen van het uitgangspunt dat het referendum als geldig wordt beschouwd indien 30% of meer van de kiesgerechtigden een stem heeft uitgebracht. Dit is opgenomen in de huidige verordening. In de nieuwe verordening is dit achterwege gelaten, om de reden dat het referendum niet bindend kan zijn en niet opgevolgd hoeft te worden, wat het opkomstpercentage ook is. In theorie is het dus altijd mogelijk dat de raad de door een meerderheid gekozen optie niet volgt. Vanuit het ontbreken van de wettelijke grondslag tot bindende referenda acht de fractie van FVD het niet noodzakelijk om een opkomstpercentage vast te leggen. Het oordeel is immers altijd aan de gemeenteraad. Zij moet altijd het laatste en definitieve oordeel vellen.

Toegankelijke en laagdrempelige gemeente

De fractie van Forum voor Democratie wil met het voorliggende initiatievoorstel een nieuwe stap zetten richting een verbetering van de bestuurscultuur. Op de eerste plaats gaat het daarbij om het representatief maken en houden van onze democratie. Dat doen we door meer mogelijkheden te scheppen inwoners directer betrokken te maken bij de Teylingse politiek. Met het initiatiefvoorstel geven we ook invulling aan het gezamenlijk vastgestelde raadsprogramma, te weten deel 1 'Inwoners staan centraal'. Met het vergemakkelijken van het organiseren van een referendum, wat betekent directe

volksinmenging, zetten we een stap naar het zijn van een gemeente die wordt ervaren als toegankelijk en laagdrempelig.

Indien van toepassing: Datum reactie van college of burgemeester: 22 januari 2024 middels de raadsbrief 'Collegereactie op initiatief raadsvoorstel Referendumverordening Teylingen 2024'

Indien van toepassing: Inhoud advies van college of burgemeester aan de gemeenteraad

---

Bijlagen:

De fractie van Forum voor Democratie,

Overwegende, dat

- Inwoners zich onvoldoende gehoord voelen door de politiek;

- Het wenselijk is dat in een democratie inwoners gehoord worden bij grote te nemen beslissingen in de gemeente Teylingen;

- Er regelmatig onverwachte kwesties op kunnen spelen, waar geen partij eerder in verkiezingsprogramma's aandacht aan besteedde en waar inwoners dus niet voor hebben kunnen stemmen tijdens de reguliere verkiezingen;

- De huidige referendumverordening complex is en een barrière kan vormen voor het daadwerkelijk organiseren van een referendum;

- De gemeenteraad van Teylingen bij machte zou moeten zijn om bij meerderheid een referendum uit te schrijven en de kiezer direct te raadplegen;

Stelt voor het volgende raadsbesluit te nemen:

RAADSBESLUIT

De raad van de gemeente Teylingen;

Gelet op de artikelen 84, 149 en 154 uit de Gemeentewet;

Besluit ***niet*** vast te stellen de volgende verordening:

Referendumverordening Teylingen 2024

Artikel 1 Begripsbepalingen
In deze verordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder
A referendum: een volksstemming waarbij de kiesgerechtigden zich uitspreken over een door de raad te nemen besluit;
B kiesgerechtigden: diegenen die op de drieenveertigste dag voorafgaande aan de dag waarop het referendum wordt gehouden overeenkomstig artikel B3 Kieswet kiesgerechtigd zijn voor de verkiezing van de leden van de raad van de gemeente Teylingen;
C voorgenomen besluit: voorgenomen raadsuitspraak waarin het voornemen tot het nemen van een schriftelijke beslissing van de raad, inhoudende een publiekrechtelijke rechtshandeling, kenbaar wordt gemaakt;
D kiesgerechtigden binnen de kernen: de kiesgerechtigden binnen de grenzen van de voormalige gemeenten Voorhout, Sassenheim en Warmond zoals deze zijn opgenomen in de gemeentelijke basisadministratie personen van Teylingen.

Artikel 2 Toepassingsgebied
Een referendum wordt gehouden onder de kiesgerechtigden van het hele grondgebied van de gemeente of de kiesgerechtigden binnen een kern.

Artikel 3 Referendum, initiatief, onderwerpen
1. Er kan een referendum worden gehouden op initiatief van kiesgerechtigden en van de raad.
2. Onderwerp van een referendum is een ontwerp raadsbesluit, met uitzondering van besluiten:
A over de rechtspositie van (gewezen) ambtsdragers en hun nabestaanden;
B over de vaststelling van de gemeentelijke begroting en de rekening;
C over het voor kennisgeving aannemen van notities en rapporten;
D in het kader van deze verordening;
E waarvan de raad van mening is dat er andere dan bovengenoemde dringende redenen zijn om geen referendum te houden;
F inhoudende de vaststelling of wijziging van een verordening met betrekking tot de gemeentelijke belastingen, zoals bedoeld in hoofdstuk XV van de Gemeentewet dan wel de intrekking daarvan;
G die op basis van de Inspraakverordening nog aan inspraak onderhevig zijn;
H als bedoeld in artikel l, eerste en derde lid, 51, eerste en derde lid, 61, eerste en derde lid, 73, eerste en derde lid en 96 van de Wet gemeenschappelijke regelingen;
I als bedoeld in artikel 3, tweede lid, onder a, van de wet Algemene regels herindeling;
J tot delegatie van bevoegdheden van de gemeenteraad, als bedoeld in afdeling 10.1.2 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 156 van de Gemeentewet of beëindiging hiervan;
K besluiten op basis van de Wet voorkeursrecht gemeenten;
L besluiten tot vaststelling, wijziging of intrekking van bestemmingsplannen, projectbesluiten of voorbereidingsbesluiten;
M besluiten die naar het oordeel van de raad hun grondslag vinden in een eerder genomen beslissing waarover een referendum is gehouden of kon worden gehouden;
N besluiten ter uitvoering van een besluit van het Rijk of de provincie waarbij de raad geen beleidsvrijheid heeft;
O besluiten waarvan de inwerkingtreding of uitvoering niet kan worden uitgesteld vanwege de daarmee gemoeide spoedeisende gemeentelijke belangen.

Artikel 4 Initiatief van kiesgerechtigden, stap 1: inleidend verzoek
1. Minstens 2% van het totaal aantal van de kiesgerechtigden van de laatstgehouden verkiezing van de leden van de raad, kunnen bij het college schriftelijk een inleidend verzoek indienen tot het houden van een referendum over een voorgenomen besluit. Indien een voorgenomen besluit één of meer bepaalde kern(en) betreft en dat als zodanig in het voorgenomen besluit expliciet is aangegeven, wordt voornoemd percentage gerelateerd aan het aantal kiesgerechtigden binnen deze kern(en).
2. Bij een voorgenomen besluit moet dit verzoek worden gedaan uiterlijk 3 dagen voor de raadsvergadering.

3. In het verzoek wordt aangegeven om welk te nemen raadsbesluit het gaat. Het verzoek gaat vergezeld van een handtekening van elke verzoeker, met een opgave van diens naam, adres, leeftijd en woonplaats. Het college kan voor het verzoek een modelformulier vaststellen.
4. De in het derde lid bedoelde persoonsgegevens zijn geplaatst op daartoe van gemeentewege verstrekte lijsten.
5. Het college onderzoekt na binnenkomst van een inleidend verzoek, of dit verzoek aan de hiervoor gestelde eisen voldoet. Het neemt hierover binnen 2 weken een besluit. Het college kan zijn beslissing voor ten hoogste 2 weken verdagen.

Artikel 5 Initiatief van kiesgerechtigden, stap 2: steunverwerving en besluit definitief verzoek
1. Kiesgerechtigden kunnen bij de raad een definitief verzoek indienen voor het houden van een referendum binnen 4 weken na de dag waarop het college bekend heeft gemaakt dat het inleidend verzoek aan de gestelde eisen voldoet.
2. Dit verzoek moet worden ondersteund door tenminste 10% van het totaal aantal van de kiesgerechtigden van de laatstgehouden verkiezing van de leden van de raad. Indien een voorgenomen besluit één of meer bepaalde kern(en) betreft en dat als zodanig in het voorgenomen besluit expliciet is aangegeven, wordt voornoemd percentage gerelateerd aan het aantal kiesgerechtigden binnen deze kern(en).
3. Voor de vaststelling van het in het tweede lid bedoelde aantal worden de kiesgerechtigden die het inleidende verzoek hebben ondersteund, meegerekend.
4. In het verzoek wordt aangegeven om welk voorgenomen raadsbesluit het gaat. Het verzoek gaat vergezeld van een handtekening van elke verzoeker, met opgave van diens naam, adres, leeftijd en woonplaats.
5. De in het vierde lid genoemde persoonsgegevens zijn geplaatst op daartoe van gemeentewege verstrekte lijsten.
6. Indien het verzoek voldoet aan de hiervoor gestelde eisen, neemt de raad uiterlijk binnen 6 weken na de dag van ontvangst van het definitieve verzoek een besluit over het houden van een referendum.

Artikel 6 Aanhouden beslissing
1. Wanneer de raad na een inleidend verzoek als genoemd in artikel 4 van mening is, dat over het voorgenomen besluit een referendum kan worden gehouden, dan wordt het betreffende raadsvoorstel op de gangbare wijze behandeld.
2. De stemming over het door de raad te nemen besluit zoals dat luidt na verwerking van de aanvaarde amendementen, wordt echter aangehouden tot de eerstvolgende vergadering na de dag waarop het referendum wordt gehouden, tenzij eerder negatief over de ontvankelijkheid van het (inleidende of het definitieve) verzoek wordt beslist.

Artikel 7 Initiatief van de raad
1. De raad kan besluiten tot het houden van een referendum.
2. Zo spoedig mogelijk nadat dit besluit is genomen, behandelt de raad het ontwerp raadsbesluit waarover het referendum zal worden gehouden. Het ontwerp raadsbesluit zoals dat luidt na verwerking van eventuele aangenomen amendementen, wordt vervolgens aangehouden totdat de uitslag van het referendum bekend is gemaakt.

Artikel 8 Datum stemming
1. De raad bepaalt tegelijk met het besluit om een referendum te houden, of zo spoedig mogelijk daarna, de dag waarop de stemming over het referendum plaatsvindt.
2. De stemming vindt plaats uiterlijk 3 maanden na de dag waarop besloten is tot het houden van een referendum. De raad kan deze termijn met ten hoogste 2 maanden verlengen om de stemming te combineren met een reguliere verkiezing of om te voorkomen dat de stemming in een schoolvakantie voor het basis- en voortgezet onderwijs valt die voor de regio is aangewezen.

Artikel 9 Vraagstelling referendum
1. De raad stelt tegelijk met het besluit om een referendum te houden, of zo spoedig mogelijk daarna, de vraagstelling en de antwoordcategorieën van het referendum vast.
2. De vraagstelling wordt weergegeven op de oproepingskaart.
3. Aan de kiesgerechtigden wordt de vraag voorgelegd of zij voor of tegen zijn het ontwerp raadsbesluit zijn. Deze vraag kan geen betrekking hebben op afzonderlijke onderdelen van het ontwerp raadsbesluit.

Artikel 10 Uitvoering
Het college is belast met de uitvoering van het raadsbesluit tot het houden van een referendum. Het college regelt de bestuurlijke en ambtelijke coördinatie.

Artikel 11 Dekking
De raad stelt, nadat is besloten tot het houden van een referendum, een budget beschikbaar voor voorlichting en organisatie van het referendum.

Artikel 12 Procedure voorbereiding, stemming, uitslagbepaling en bekendmaking
Op de procedure ter voorbereiding, stemming, en de vaststelling en bekendmaking van de uitslag van het referendum zijn de hoofdstukken E, paragrafen 2 en 4, J, L, N, paragraaf 1, en P, paragrafen 1 en 4, van de Kieswet van overeenkomstige toepassing, voor zover bij deze verordening niet anders is bepaald.

Artikel 13 Uitslag
1. Het centraal stembureau berekent de uitslag van het referendum en geeft aan hoeveel stemmen voor en tegen het ontwerp raadsbesluit zijn uitgebracht alsmede het aantal blanco en ongeldige stemmen en het aantal stemmen bij volmacht. Het centraal stembureau stelt vast of een meerderheid voor dan wel tegen het ontwerp raadsbesluit heeft gestemd waarbij blanco en ongeldige stemmen buiten beschouwing worden gelaten.
2. Het centraal stembureau brengt de uitslag over aan de raad, vergezeld van het proces-verbaal, en maakt beide onverwijld bekend op een algemeen toegankelijke wijze.
3. In geval van een meerkeuze referendum op initiatief van de raad wordt de keuzemogelijkheid die de meeste stemmen heeft gekregen als referendumuitspraak vastgesteld en bekendgemaakt op een algemeen toegankelijke wijze.
4. De raad doet op basis van het door het centraal stembureau vastgestelde proces-verbaal een uitspraak over of de stemming op wettige wijze is geschied.

Artikel 14 Strafbepaling
Met een hechtenis van ten hoogste drie maanden of een geldboete van de tweede categorie wordt gestraft degene die:
A stembiljetten , volmachtbewijzen of stempassen namaakt of vervalst met het oogmerk deze als echt en onvervalst te gebruiken of door anderen te doen gebruiken;
B stembiljetten , volmachtbewijzen of stempassen die hij zelf heeft nagemaakt of vervalst of waarvan de valsheid of vervalsing hem, toen hij deze ontving, bekend was, opzettelijk als echt en onvervalst gebruikt of door anderen doet gebruiken;
C stembiljetten , volmachtbewijzen of stempassen voorhanden heeft met het oogmerk om deze wederrechtelijk te gebruiken of door anderen te doen gebruiken;
D als gemachtigde stemt voor een persoon, wetende dat deze is overleden;
E bij een referendum door gift of belofte een kiesgerechtigde omkoopt om volmacht te geven tot het uitbrengen van zijn stem;
F stelselmatig personen aanspreekt of anderszins persoonlijk benadert ten einde hen te bewegen het formulier op hun oproepingskaart, bestemd voor het stemmen bij volmacht, te ondertekenen en deze kaart af te geven.

Artikel 15 Samenstelling referendumcommissie
1. De raad stelt een referendumcommissie in en benoemt haar leden.
2. De referendumcommissie bestaat uit drie tot vijf leden en kiest uit haar midden een voorzitter.
3. De referendumcommissie wordt ondersteund door de griffier of medewerker van de griffie.
4. De leden worden benoemd voor een periode van vier jaar. Aftredende leden kunnen worden herbenoemd.

Artikel 16 Taken en vergaderingen referendumcommissie
1. De referendumcommissie heeft tot taak:
a de raad te adviseren over:
- de vraag of sprake is van een uitgezonderd besluit als bedoeld in artikel 3, tweede lid;
- de vraagstelling van een referendum inclusief de antwoordmogelijkheden en stemprocedure;
- de datum van het te houden referendum, en
- het budget beschikbaar te stellen voor voorlichting en organisatie van het referendum;

b de voorzitter van de raad te adviseren over het papieren en digitale formulier voor de ondersteuningsverklaringen;
c burgemeester en wethouders te adviseren over:
- de stembiljetten
d toezicht te houden op:
- de uitvoering van deze verordening, en
- het objectieve of neutrale karakter van de door de gemeente te verstrekken voorlichting over het referendum;
e klachten te behandelen in het kader van de toezichttaak, genoemd onder d;
f binnen drie maanden na de dag waarop het referendum wordt gehouden dan wel binnen drie maanden nadat duidelijk is dat er geen referendum plaatsvindt, een evaluatie uit te brengen over het referendumproces.
2. De referendumcommissie kan op eigen initiatief advies uitbrengen over aanpassingen van deze verordening, over de bij referenda en referendumverzoeken te volgen procedure en over alle overige zaken die het referendum betreffen en die zij van belang acht.
3. De referendumcommissie vergadert in beslotenheid.
4. De adviezen van de referendumcommissie zijn openbaar.

Artikel 17 Intrekking oude verordening
De Raadplegende referendumverordening wordt ingetrokken.

Artikel 18 Inwerkingtreding en citeertitel
1. Deze verordening treedt in werking op de dag na bekendmaking.
2 Deze verordening wordt aangehaald als: Referendumverordening Teylingen 2024.

Aldus besloten in de raad van 14 maart 2024.

De raad voornoemd,

de griffier	de voorzitter
Digitaal ondertekend door Marjoleine van Egeraat op 27-03-2024	Digitaal ondertekend door Carla G.J. Breuer op 27-03-2024
Marjoleine van Egeraat	Carla G.J. Breuer

INITIATIEFVOORSTELLEN

Inleiding
Het is de taak van burgemeester en wethouders aan de raad de nodige voorstellente doen. Maar raadsleden kunnen ook zelf een voorstel voor een ontwerpverordening of ontwerpbesluit doen. Hiervoor is het recht van initiatief toegekend.

Signalen uit de samenleving kunnen zo vertaald worden in concrete voorstellen voor gemeentelijk beleid.

Of een initiatiefvoorstel mogelijk en wenselijk is, kan beoordeeld worden aan de hand van de volgende vragen:

1. Onderwerpskeuze
Voorafgaande afweging door raadslid:
- wil hij met het desbetreffende onderwerp worden geassocieerd?
- heeft hij voldoende tijd, expertise en motivatie om de gehele procedure van een initiatiefvoorstel tot een goed einde te brengen?

2. Aard van het op te lossen probleem
- welk probleem wil het raadslid aanpakken?
(na globale vaststelling onderwerp preciezere probleemstelling formuleren; een complex/diffuus probleem tot hanteerbare proporties terugbrengen)

3. Wat kan de gemeente doen aan de oplossing van het probleem?
Te onderscheiden deelvragen:
- in hoeverre is de oplossing van het probleem "überhaupt" vatbaar voor beïnvloeding door de gemeente?
- zo ja, ligt het dan op de weg van de gemeente op dit vlak stappen te ondernemen?

4. Bestaat er ten aanzien van het onderwerp al gemeentelijk beleid of is er beleid in ontwikkeling?
Zo ja:
- kan er met het initiatiefvoorstel gesproken worden van toegevoegde waarde, gelet op het al bestaande of toekomstige gemeentelijke beleid, voldoende?

5. Alternatieven
- is er niet een beter alternatief voorhanden (vooral indien het onderwerp primair een collegebevoegdheid betreft), zoals het indienen van een motie (bij de begroting, de voorjaarsnota, of een andere geschikte gelegenheid);
- het opvoeren van het onderwerp als agendapunt voor een commissievergadering of een plenaire raadsvergadering, of het stellen van mondelinge dan wel schriftelijke vragen aan het college?

Vereisten voor de indiening en behandeling (ontleend aan art. 147a Gemeentewet en art. 36 RvO)
- een raadslid kan een voorstel voor een verordening of een ander voorstel ter behandeling in deraad indienen;
- een initiatiefvoorstel moet schriftelijk bij de voorzitter worden ingediend;
- de voorzitter plaatst het voorstel op de agenda van de eerstvolgende vergadering, of, zo de schriftelijke oproep hiervoor reeds verzonden is, op die van de daaropvolgende vergadering (onverlet de raadsbevoegdheid tot o.a. toevoeging bij vaststelling van de agenda – art. 8, derde lid, RvO);
- de behandeling van het voorstel vindt plaats nadat alle op de agenda voorkomende voorstellen en onderwerpen zijn behandeld, tenzij de raad oordeelt dat
- het met het oog op de orde van de vergadering tezamen met een ander geagendeerd voorstel of onderwerp dient te worden behandeld;
- het eerst dient te worden behandeld in een raadscommissie,
- of voor advies naar het college dient te worden gezonden (in het laatste geval bepaalt de raad in welke vergadering het voorstel opnieuw geagendeerd wordt);
- de raad kan voorwaarden stellen aan de indiening en behandeling van een voorstel, niet zijnde een voorstel voor een verordening.

Opstellen initiatiefvoorstel
Door de diversiteit aan mogelijke oogmerken van het initiatiefvoorstel en de variërende vorm van onderdelen, leent het zich niet voor toepassing van een eenvormig model. Bij het opstellen van een dergelijk voorstel kunnen de volgende drie stappen worden onderscheiden:

A. Wat moet er in het initiatiefvoorstel?
Mogelijke opties:
a. het voeren van een discussie over een bepaald probleem in de raad (mogelijk ook met burgers en maatschappelijke organisaties)
- meer op het proces gericht; oplossingen hoeven slechts in voorlopige zin te worden genoemd en kunnen de uitkomst van de discussie zijn; dergelijke oplossingen kunnen eventueel voorwerp van een vervolgvoorstel zijn;
b. uitgewerkte voorstellen voor inhoudelijke oplossingen, zoals:
1. gemeentelijke regelgeving;
2. feitelijk beleid (voor zover het raadsbevoegdheid betreft);
3. een verzoek aan het college t.a.v. de uitoefening van zijn bevoegdheden (in goede afweging met alternatieven: motie, vragen);
4. een combinatie van 1, 2 en 3.

B. Andere praktische voorbereidingen
Aandachtspunten:
- eventuele inschakeling assistentie (intern of extern);
- te volgen tactiek (wenselijkheid breed politiek draagvlak, of juist niet – profilering);
- tijdschema (voor formele procedure en externe communicatie);
- communicatie (persbericht, bericht op website, persconferentie).

C. Schrijven initiatiefvoorstel
Een initiatiefvoorstel bestaat in het algemeen uit
a. een ontwerp-besluit
Het ontwerp-besluit, dat de kern van het initiatiefvoorstel vormt, bevat zowel inhoudelijke als procedurele deelbesluiten. De inhoudelijke besluiten betreffen een of meer van de eerder bij A.b genoemde onderwerpen:
- regelgeving;
- feitelijk (raads)beleid;
- verzoeken aan het college.
De procedurele aspecten betreffen:
- de verdere tenuitvoerlegging van de besluiten (meestal opgedragen aan het college);
- de datum van inwerkingtreding van de besluiten;
- de eventuele evaluatie van de besluiten;
- de eventuele datum van buitenwerkingtreding van de besluiten (horizonbepaling).
De formulering van de bedoelde onderdelen moet nauwkeurig en duidelijk zijn, o.a. met het oog op de mogelijkheid tot amendering en de uitvoering van het besluit. De bedoelde eisen gelden in het bijzonder indien het initiatiefvoorstel gericht is op regelgeving: de vaststelling van een nieuwe verordening dan wel de wijziging of aanvulling van een bestaande verordening. Juist ook dan kan consultatie van de griffie en/of het inroepen van ondersteuning door de ambtelijke organisatie van belang zijn.
Een bijzonder aandachtspunt bij initiatiefvoorstellen kan de verwerking van de lasten in de begroting vormen. Ook hierbij is deskundige hulp vaak onontbeerlijk.

b. een toelichting
De toelichting is vormvrij. Bij een omvangrijker ontwerp-besluit kan naast een algemene toelichting een op afzonderlijke deelbesluiten gerichte, meer gedetailleerde (bijvoorbeeld artikelsgewijze) toelichting gewenst zijn. De toelichting moet de volgende vragen adequaat beantwoorden:
- waarom is terzake gemeentelijk beleid nodig?
- waarom is dit beleid nodig?
- waarom zijn de regels in het voorstel zo geformuleerd (hoe helpen ze het gewenste doel naderbij te brengen)?

c. een aanbiedingsbrief
Ontwerp-besluit en toelichting worden de raad met een aanbiedingsbrief aangeboden.

Voor wat de inhoud van deze aanbiedingsbrief betreft kan doorgaans worden volstaan met:
- een korte aanduiding van het hoe en waarom van het voorstel;
- vermelding van enkele elementaire procedurele aspecten, in het bijzonder de data van behandeling door de raadscommissie(s) en de plenaire raad (in overleg met resp. de commissievoorzitter(s) en het presidium).
De aanbiedingsbrief wordt door de indiener(s) ondertekend.

Bron: “Initiatiefvoorstellen; wanneer en hoe?” (Vernieuwingsimpuls Dualisme en lokale democratie)